

Załącznik

do uchwały Nr / /2018
Rady Gminy Janów Podlaski
z dnia 2018 roku

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
na lata 2018- 2020**

I WSTĘP

Rodzina jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Jest naturalnym środowiskiem życia dziecka. Wywiera największy wpływ na jego zachowanie, stosunek do innych ludzi, przekazuje dziecku system norm i wartości, tadycje – ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. To tutaj nabywa ono wiedzy o otaczającym je świecie. Uczy się wyrażać swoje uczucia (lęk, obawa, zadowolenie, gniew) oraz wartościować co jest dobre, a co złe. Prawidłowo funkcjonująca rodzina może skutecznie przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom zarówno w okresie dzieciństwa jak i w okresie dojrzewania dzieci.

Coraz więcej rodzin nie potrafi stawiać czoła potencjalnym zagrożeniom i niebezpieczeństwom jakie niesie za sobą współczesność. Współczesne rodziny coraz częściej borykają się z różnymi problemami i trudnościami w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych.

Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby pozostawało w niej jak najdłużej. Tylko dzięki wczesnej, intensywnej i profesjonalnej pracy wszystkich instytucji i służb zobligowanych do podejmowania działań na rzecz rodziny możliwe będzie przeciwdziałanie czynnikom dezintegrującym rodziny.

Zadania własne gminy związane ze wspieraniem rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną lub pomocy w opiece i wychowaniu dziecka za jej zgodą i aktywnym udziałem. Ustawa zakłada iż rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania:

- instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny
- placówek wsparcia dziennego
- rodzin wspierających, które przy współpracy asystenta rodziny świadczą pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego czy też w kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Gmina Janów Podlaski od kilku lat prowadzi działania na rzecz wspierania rodziny m.in poprzez realizację działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne i instytucje działające na terenie gminy. Dokonano wstępnej diagnozy potrzeb i problemów rodzin z terenu gminy Janów Podlaski, ustalono zasoby środowiska lokalnego, podejmowane są działania mające na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym, prowadzone jest poradnictwo oraz działania edukacyjne. Działania te podejmowane były zgodnie z Uchwałą Nr IX/89/07 Rady Gminy Janów Podlaski z dnia 29 listopada 2007 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad dzieckiem i rodziną, którego głównym założeniem było stworzenie na terenie gminy kompleksowej i sprawnej pomocy na rzecz rodziny i dziecka.

Działania wynikające z tego systemu realizowane były m.in w ramach gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie, gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz w ramach realizacji zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Realizowane były we współpracy z placówkami oświatowymi, sądem wydziałem Rodzinny i Opiekuńczy, kuratorami sądowymi,

PCPR, Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym i Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest realizacją zapisu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zgodnie z którą do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

Jest on kontynuacją wcześniejszych działań. Jego podstawowym założeniem jest zintegrowane wsparcie dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania, poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie: szczególnie w sytuacji, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny. Jednocześnie należy pamiętać, że żaden "pomagacz" nie zmieni drugiego człowieka, ale może stworzyć relacje poprzez które drugi człowiek będzie się zmieniał.

Program ma charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

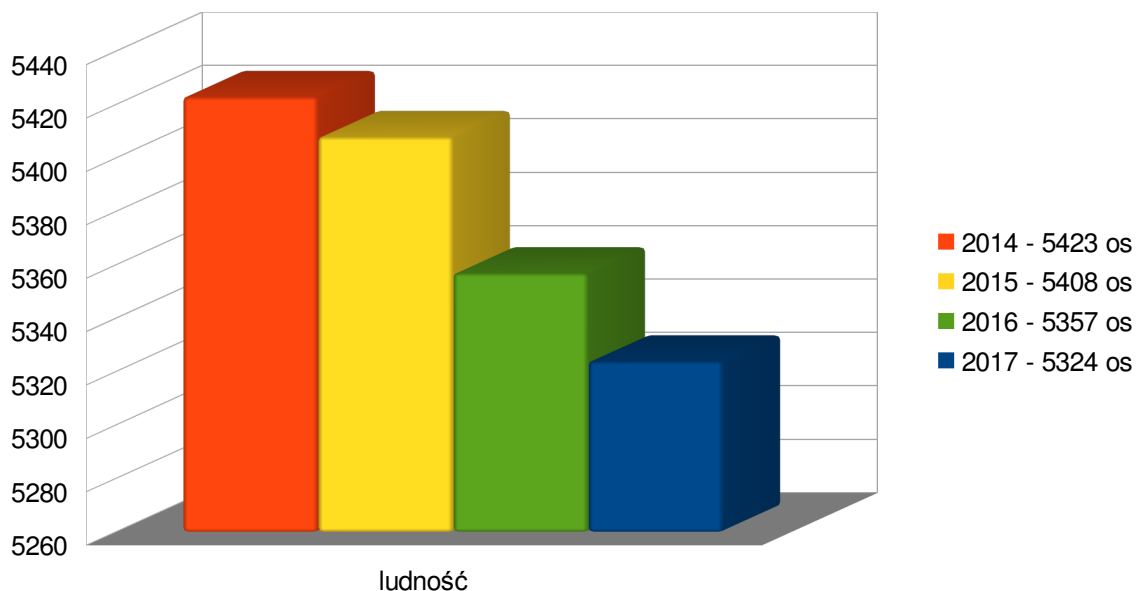
II. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 5 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz.U z 2016 r. poz 1860)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r., poz. 1390);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r.,poz. 783z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r.-Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017r., poz. 682);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2016r., poz. 1654 z późn.zm);
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2016r., poz. 157 z późn.zm.);
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Janów Podlaski na lata 2014-2020.

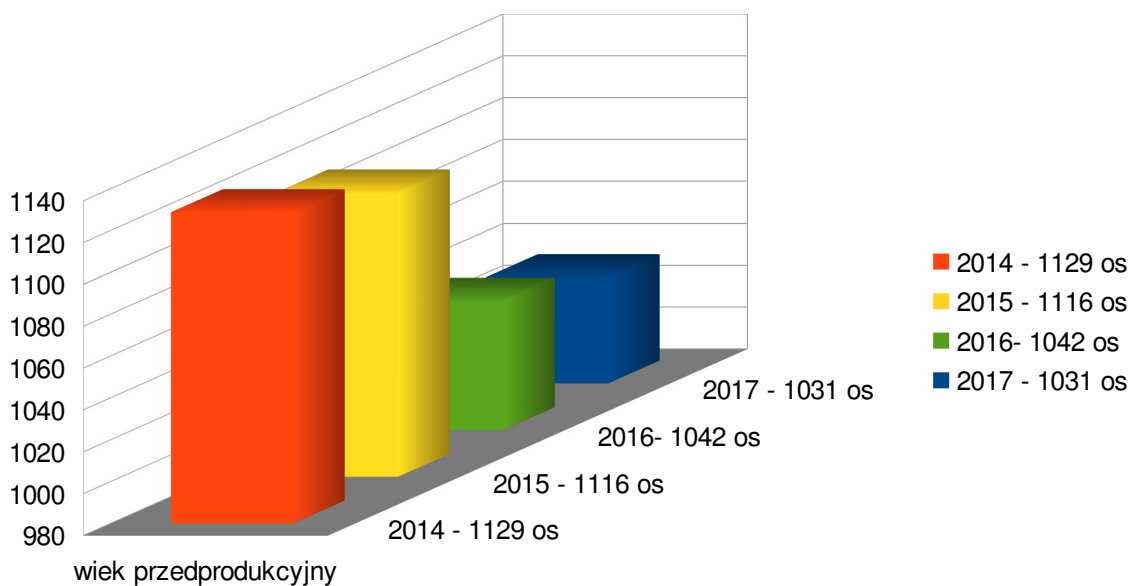
III DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO DEMOGRAFICZNEJ

1. Demografia

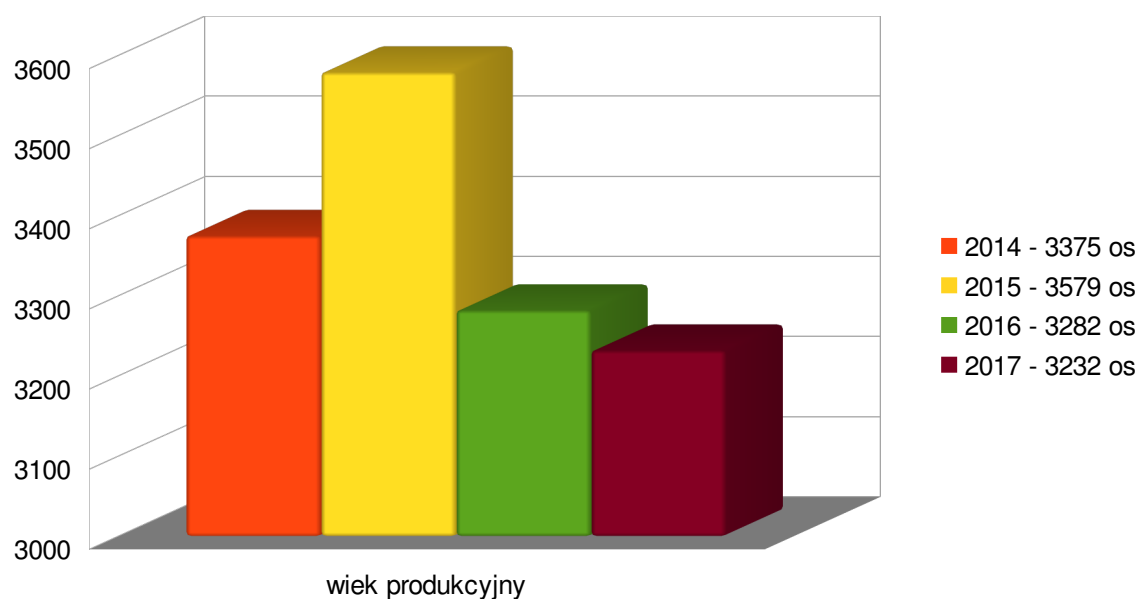
1. Liczba ludności gminy na dzień 31.12.2017 r w porównaniu z liczbą ludności gminy na dzień 31.12.2014 r.

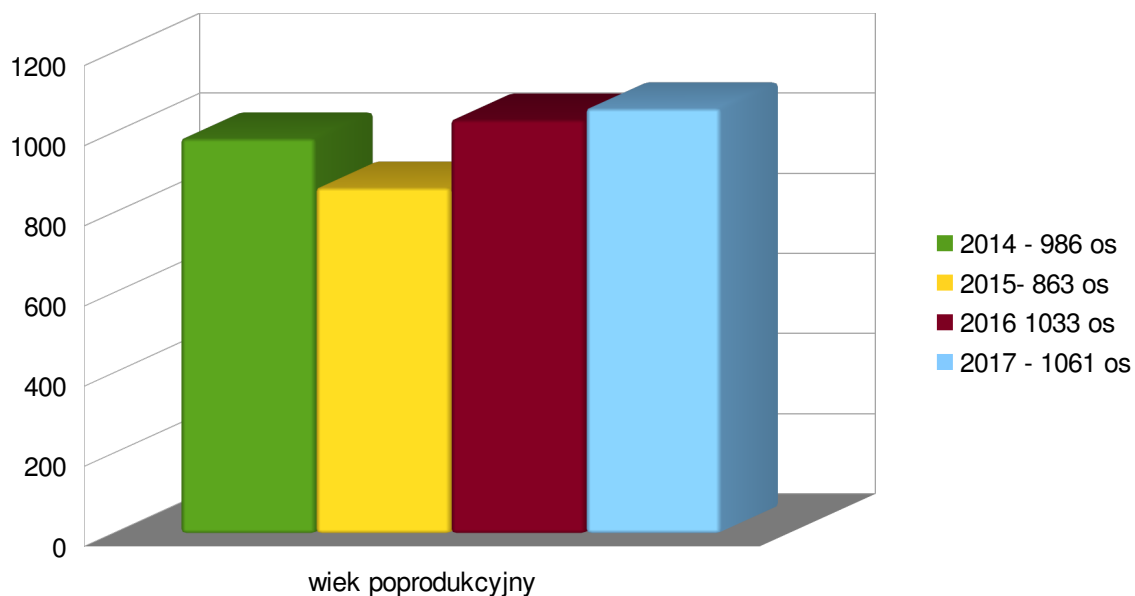
2. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2014- 2017

3. Liczba osób w wieku produkcyjnym

4. Liczba osób w wieku poprodukcyjny

Analizując liczbę ludności gminy na przestrzeni ostatnich 4 lat należy zauważyć, że nadal ma ona tendencję spadkową. W porównaniu z 2014 rokiem nastąpił spadek ludności o 99 osób. Problemem jest wciąż utrzymujący się spadek liczby osób w wiek przedprodukcyjnym. Spadła również w porównaniu z 2014 r o 143 osób liczba osób w wieku produkcyjnym zaś systematycznie rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Prowadzi to do starzenia się społeczeństwa. Z obserwacji wynika, iż w większości są to osoby samotne i w przyszłości można spodziewać się większego zapotrzebowania na wsparcie i pomoc usługową ze strony GOPS.

5. Przyrost naturalny na przestrzeni lat 2014-2017

Rok	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Saldo
2014	55	54	-1
2015	46	58	-12
2016	53	67	-14
2017	58	52	+ 6

Analizując procesy demograficzne należy zwrócić uwagę, iż ubytek ludności spowodowany jest ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego. Warto zauważyć, że w 2017 roku po raz pierwszy przyrost naturalny jest dodatni.

6. Migracja na przestrzeni lat 2014- 2017

Rok	Napływy (zameldowania)	Odpyływy (wymeldowania)	Saldo migracji
2014	49	86	-37
2015	168	125	+80
2016	134	116	+18
2017	146	130	+ 16

Z analizy statystycznej danych Urzędu Gminy wynika iż na przestrzeni ostatnich 4 lat zmieniło się saldo migracji z ujemnego na dodatnie i od 3 lat mniej osób wyjeżdża poza teren gminy a więcej przyjeżdża celem zameldowania. Nadal osoby migrujące to przede wszystkim ludzie młodzi, którzy poszukują pracy poza miejscem stałego pobytu. Należy pamiętać, że migracje zarobkowe stają się często przyczyną rozwodów, separacji, problemów związanych z wychowaniem dzieci i młodzieży a także opieki nad osobami starszymi.

2. Rynek pracy i bezrobocie

Gmina Janów Podlaski jest gminą typowo rolniczą. Mieszka tu 1718 rodzin.

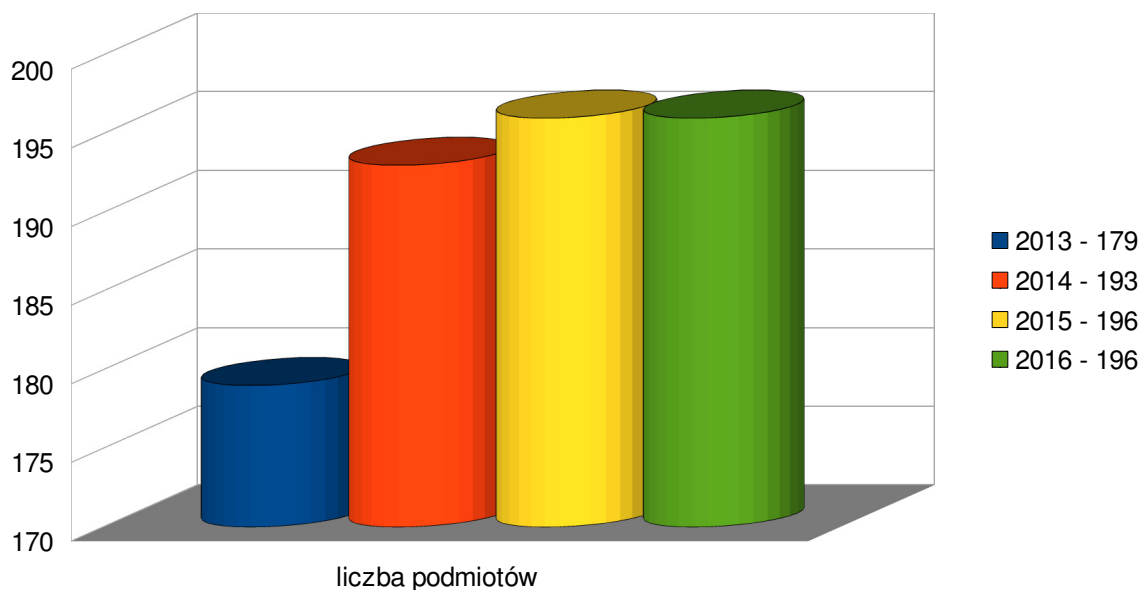
Ponad 20% mieszkańców gminy utrzymuje się z rolnictwa, pozostali podejmują jednocześnie dodatkową pracę poza rolnictwem, gdyż w większości są to niewielkie gospodarstwa rolne, o niskich dochodach, z których trudno się utrzymać. Część mieszkańców znajduje pracę na terenie gminy i w okolicznych miejscowościach, część przeważnie ludzie młodzi migruje poszukując pracy poza terenem gminy, część nie czyni starań w kierunku zmiany swojej sytuacji.

Do największych pracodawców w gminie można zaliczyć ZUH MIKA, BAKALAND, Stadnina Koni, Zamek Biskupi, Swisspor.

Ponadto w gminie funkcjonuje: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Gabinet Kosmetyki i Terapii Naturalnej, Zespół Szkół im. Adama Naruszewicza, Zespół Placówek Oświatowych, Przedszkole, Komisariat Policji, Ochotnicza Straż Pożarna, Bank Spółdzielczy, Stacja Paliw, Stacja Paliw (GAZ), Lecznica Zwierząt, Placówka Straży Granicznej, Urząd Pocztowy, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych Ośrodek Zamiejscowy w Janowie Podlaskim, Dom Gościnny Wygoda, Rejon Dróg Publicznych, Pensjonat Uroczysko Zaborek.

Możliwość zatrudnienia chociaż w niewielkim stopniu uzupełniają przedsiębiorcy działający na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, którzy w przeważającej części

prowadzą działalność jednoosobową przy pomocy rodzin lub zatrudniają niewielką liczbę pracowników. Na terenie gminy Janów Podlaski zarejestrowanych jest obecnie 196 podmiotów gospodarczych (stan na 31.12.2017r.)

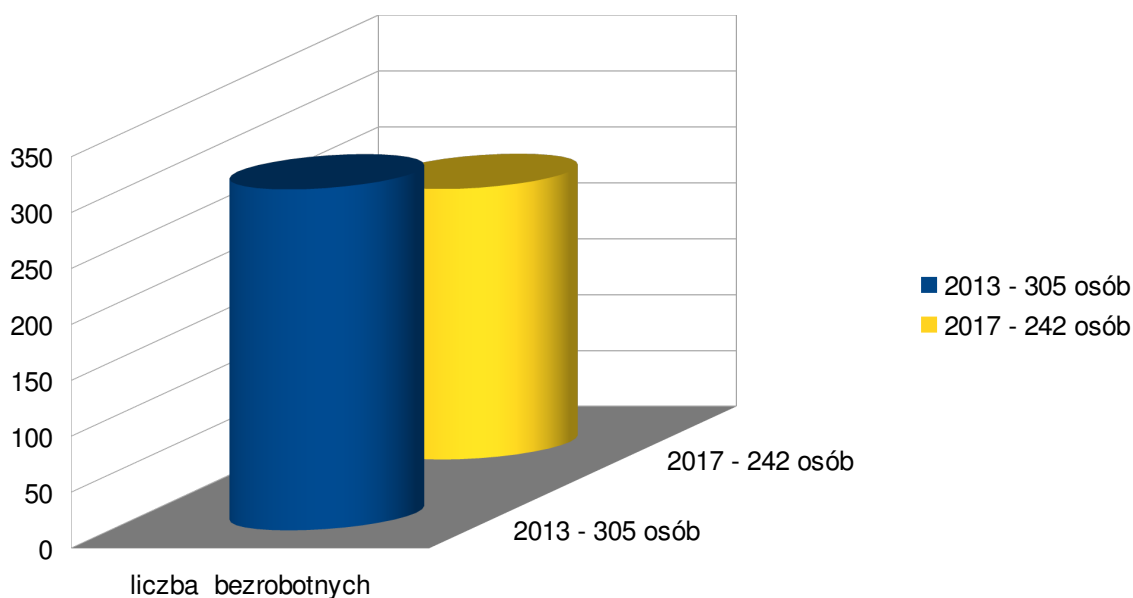

Liczba podmiotów gospodarczych w latach 2013 - 2016

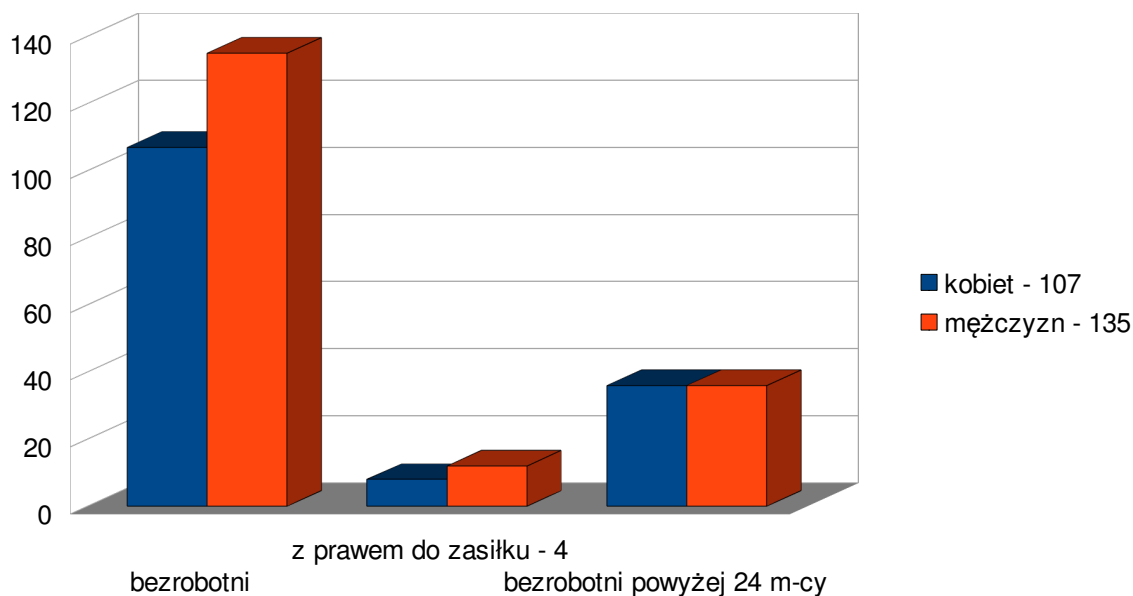
Jak widać z powyższego zestawienia w 2014 roku nastąpił wzrost liczby osób rejestrujących działalność gospodarczą. Niektórzy wykorzystali programy realizowane przez PUP i środki unijne na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Od dwóch lat liczba przedsiębiorców utrzymuje się na tym samym poziomie.

Po mimo, iż część mieszkańców wykazuje aktywność zawodową nadal są osoby pozostające bez stałej pracy.

1. Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP w latach 2013 – 2017

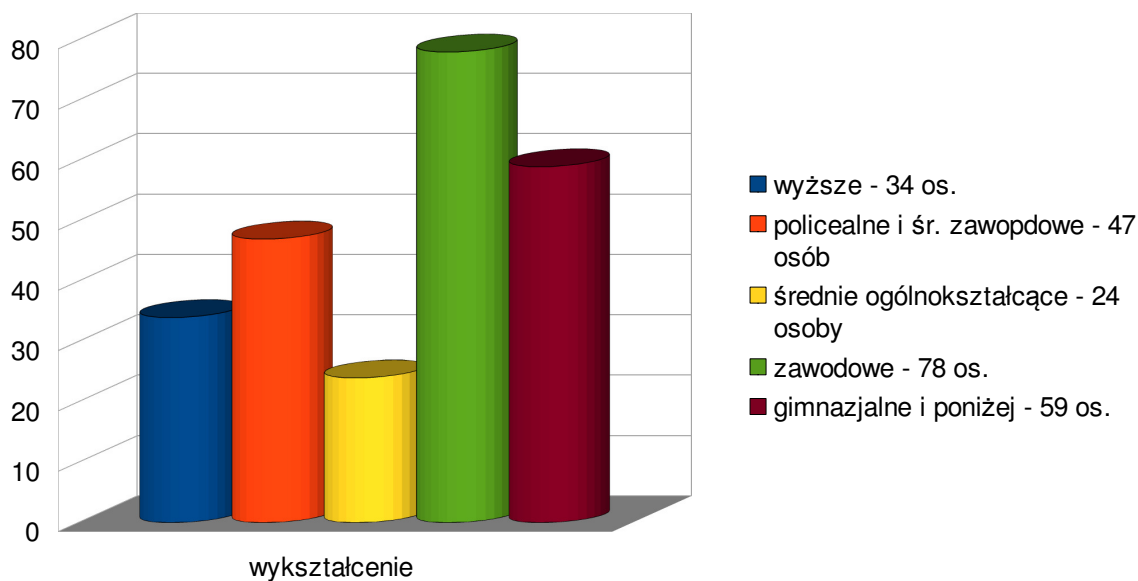
Jak widać z powyższego zestawienia stopa bezrobocia zmniejsza się i wynosi obecnie 7,49%. Problemem jednak jest tzw. ukryte bezrobocie. Często w rodzinie rejestruje się jedną osobę aby mieć dostęp do świadczeń zdrowotnych. Bezrobocie prowadzi zawsze do obniżenia standardu życia, wywołuje pojawienie się poczucia krzywdy, sprzyja izolacji społecznej, staje się czynnikiem utraty kwalifikacji zawodowych, pogarsza stan zdrowia i wpływa na wzrost konfliktów społecznych.

2. Struktura osób bezrobotnych ze względu na płeć

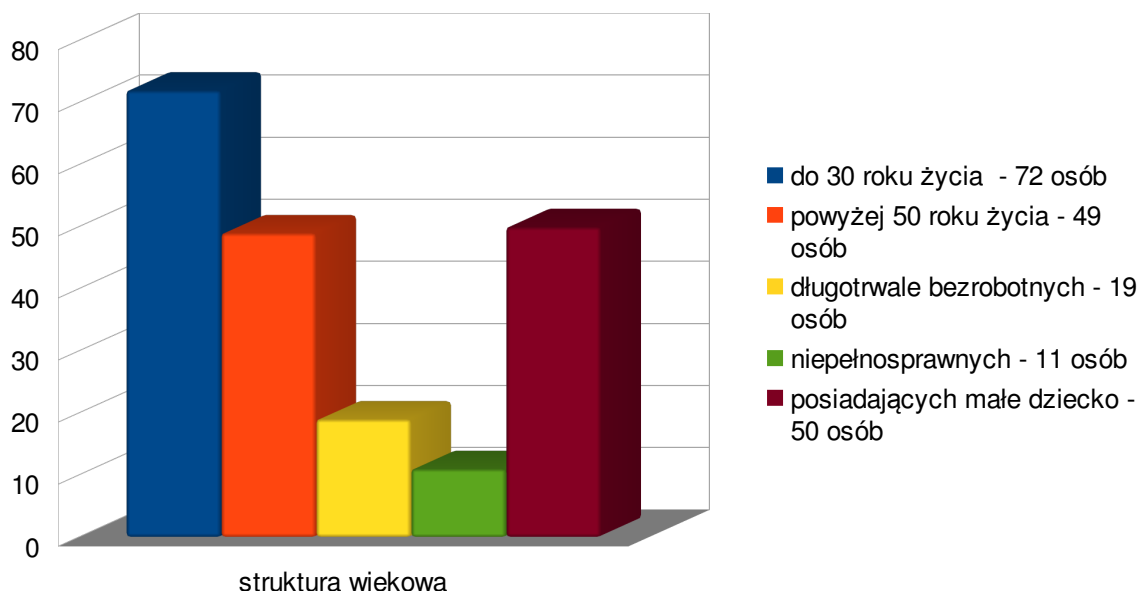
Na terenie gminy więcej jest bezrobotnych mężczyzn. Osób bezrobotnych z prawem do zasiłku jest zaledwie 20, w tym 8 kobiety i 12 mężczyzn, zaś bezrobotnych powyżej 24 m-cy aż 72 osoby i tu podział na kobiety i mężczyźni zanika 36 kobiet i 36 mężczyzn

3. Poziom wykształcenia osób bezrobotnych

Największe bezrobocie jest wśród osób z wykształceniem zawodowym, następnie gimnazjalnym i poniżej. Najmniej osób zarejestrowanych jest z wykształceniem średnim.

4. Struktura wiekowa osób bezrobotnych

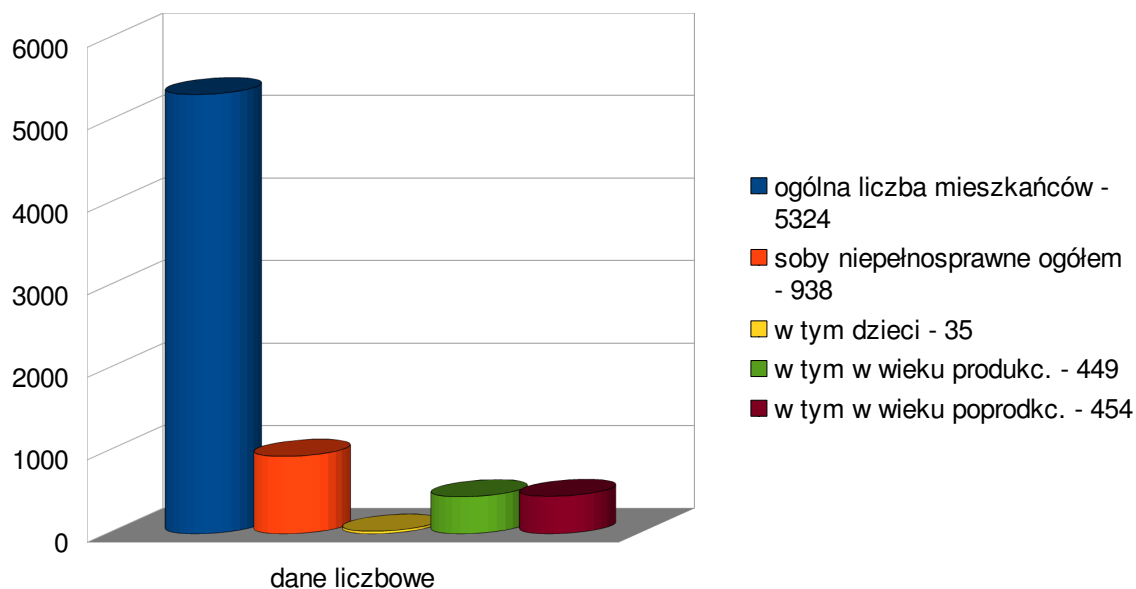

Jak widać z powyższego najwięcej jest zarejestrowanych osób młodych, posiadających co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia. W tej grupie osób znajdują się kobiety, które często ze względu na sprawowanie opieki nad małym dzieckiem wypadają z rynku pracy i potem trudno im znaleźć zatrudnienie. Zmniejszenie bezrobocia może odbywać nie przez szukanie bezrobotnym zatrudnienia, ale przez stworzenie systemu mechanizmów pomocy w poruszaniu się na rynku pracy. Osoby bierne zawodowo w pierwszej kolejności wymagają pomocy specjalisty (psycholog, doradca zawodowy). Dużą wagę należy też przywiązać do promocji zatrudnienia wśród okolicznych przedsiębiorców, przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz promocję gminy jako atrakcyjnej ekonomicznie i inwestycyjnie. Nowe miejsca pracy mogą powstać tylko wówczas, jeśli będą inwestorzy, zainteresowani ulokowaniem swojego kapitału na terenie gminy, bądź mieszkańcy sami podejmujący działalność gospodarczą

3. Niepełnosprawność

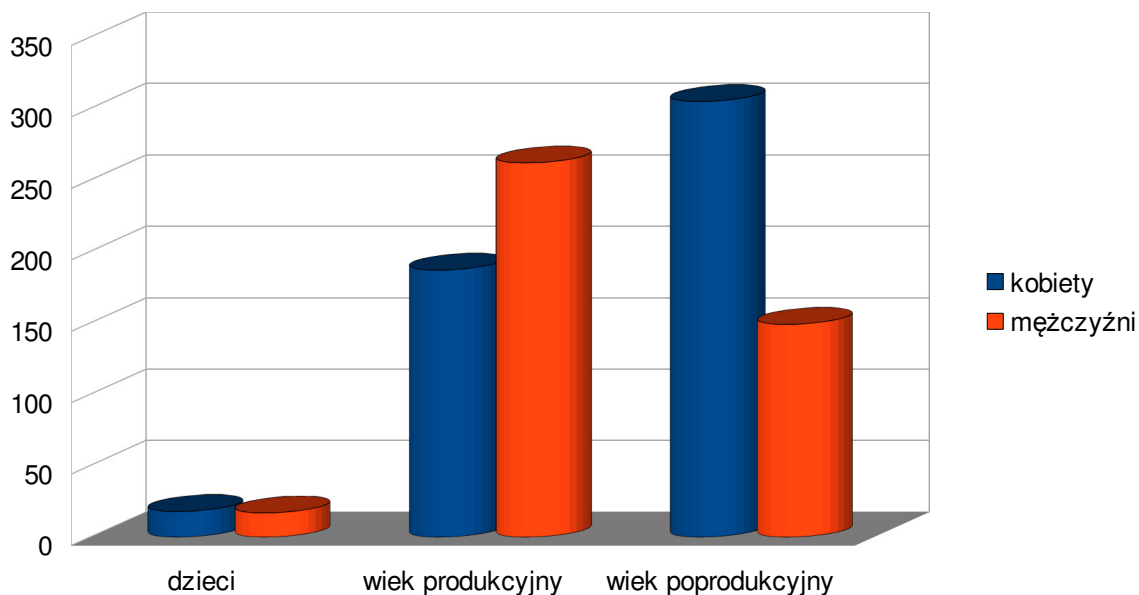
Osoby niepełnosprawne stanowią grupę zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność różnicowania i indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób. Osoby niepełnosprawne są statystycznie gorzej wykształcone, przejawiają niższą aktywność zawodową i w konsekwencji częściej dotyka je zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Nierówność szans na początku drogi życiowej, pogłębiona zostaje w dorosłym życiu, poprzez gorsze przygotowanie zawodowe i społeczne, a zła sytuacja na rynku pracy dotyka w pierwszej kolejności te osoby. Bez pomocy ze strony państwa osoby niepełnosprawne nie są w stanie samodzielnie rozwiązać wielu swoich ważnych problemów.

1. Osoby niepełnosprawne na terenie gminy

Osoby niepełnosprawne w tym przewlekle chore i w starszym wieku oraz dzieci stanowią 17,6% mieszkańców gminy. W stosunku do 2013 r. liczba osób niepełnosprawnych wzrosła o 2,66%.

2. osoby niepełnosprawne ze względu na płeć

Z powyższego zestawienia widać iż w wieku dziecięcym niepełnosprawność niemal w równym stopniu dotyka chłopców i dziewczynki - 20 ch. , 11 dz. w wieku produkcyjnym ta sytuacja zmienia się, rośnie liczba niepełnosprawnych mężczyzn – 262, zaś niepełnosprawnych kobiet jest 187, w wieku starczym proporcje te znowu się zmieniają.

Przewlekła choroba i inwalidztwo stawiają człowieka w nowej sytuacji, zmieniającej aspekty jego wcześniejszego funkcjonowania. Akceptacja własnego inwalidztwa jest mechanizmem

psychologicznym i dokonuje się stopniowo, ale jest konieczna do prawidłowego funkcjonowania w środowisku, do realizacji zamierzonych planów życiowych, zawodowych, do spełnienia się w określonych rolach społecznych

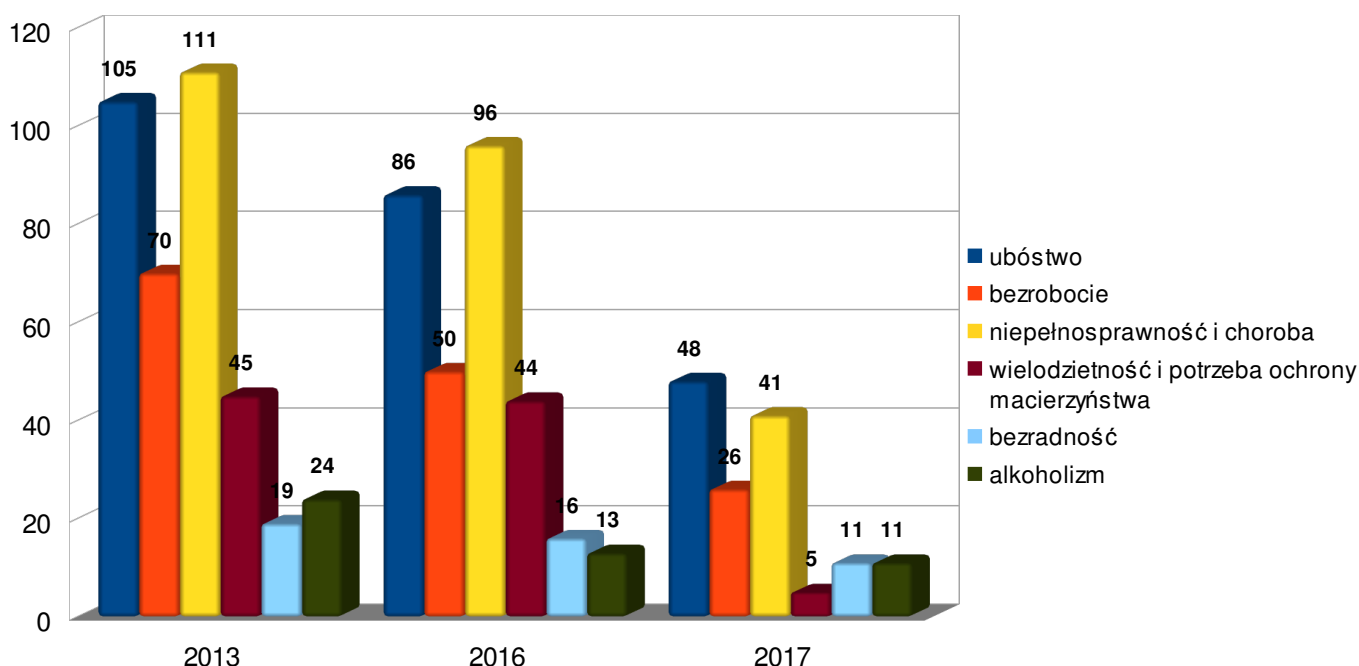
Niestety niepełnosprawni są mniej widoczni na rynku pracy, rzadziej korzystają z dostępu do dóbr kultury, wiedzy czy rekreacji, rzadziej też aktywnie włączają się w realizację własnych zainteresowań, hobby, szczególnie jeśli wymaga tego wyjście na zewnątrz i otwarcie się na społeczność, dlatego też nieocenionym jest tutaj jednak wsparcie z zewnątrz.

Osoby cierpiące są bardziej wrażliwe tak na krytykę jak i w zwykłych relacjach międzyludzkich. Szczególnie dotyczy to osób starszych, one niosą ciężar własnej niedołężności wynikającej z racji wieku. Problemy dotyczą nie tylko zdrowia, ale i zakresu usług medycznych, braku kontaktów z innymi (osobami starszymi, ale i młodzieżą), braku lub niewystarczającej oferty spędzania czasu wolnego przez te osoby a przede wszystkim poczucia bycia potrzebnym. Dlatego też działania włączające wolontariuszy, osoby młode, instytucje i organizacje pozarządowe powinny być wielozakresowe i systematyczne.

4. Główne Problemy społeczne, z powodu których rodziny korzystają ze świadczeń pomocy społecznej

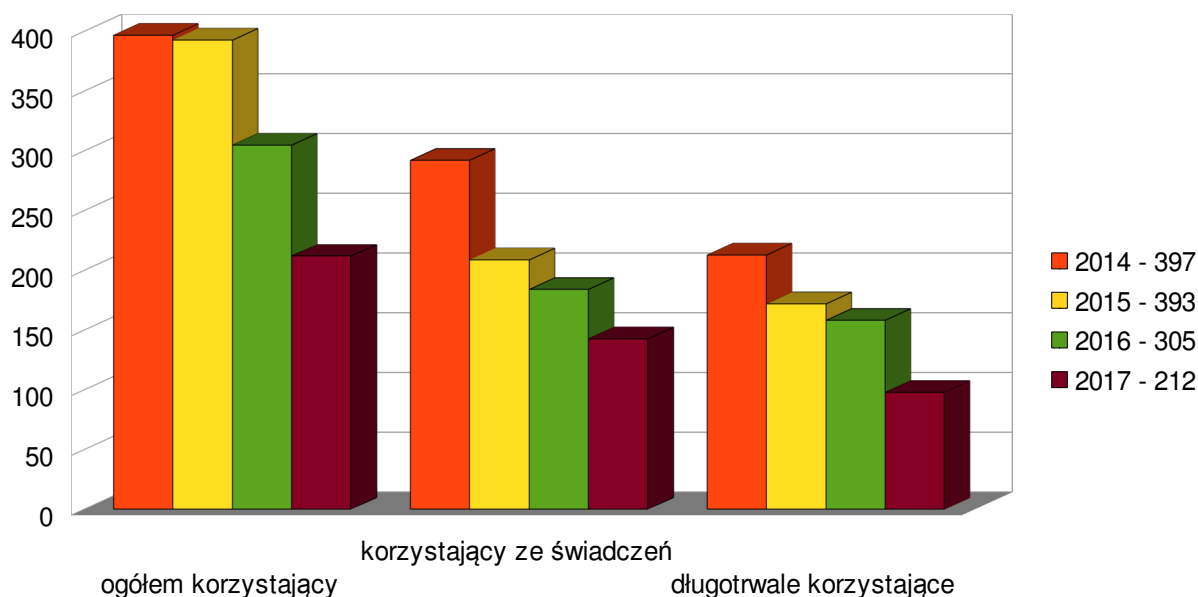
Problem społeczny to zjawisko niekorzystne dla danej społeczności, oceniane przez zbiorowość, której dotyczy, jako niepożądane, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania.

Powody udzielenia pomocy

Na przestrzeni lat 2013 – 2017 rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej borykały się z wieloma problemami powodującymi ich dysfunkcjonalność. Większość z nich zmaga się z kilkoma problemami jednocześnie. W porównaniu do 2013 roku nadal głównym powodem korzystania ze świadczeń jest niepełnosprawność i długotrwała choroba, kolejne problemy to bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietność oraz bezzadność i alkoholizm.

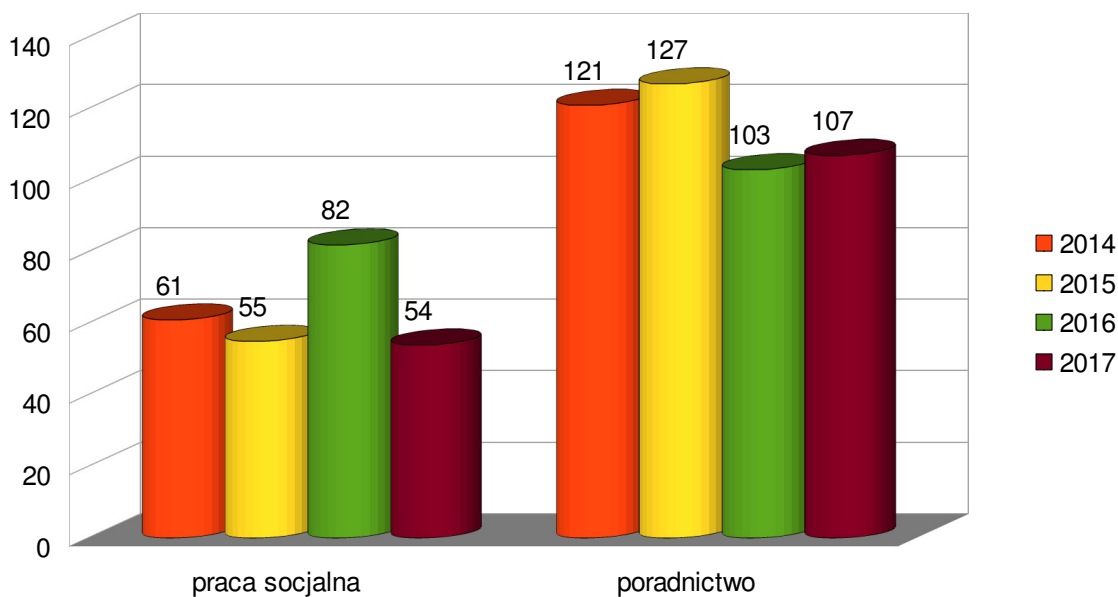
Niepokojące jest to, iż przybywa osób z niepełnosprawnością, nie posiadających własnego źródła dochodu.

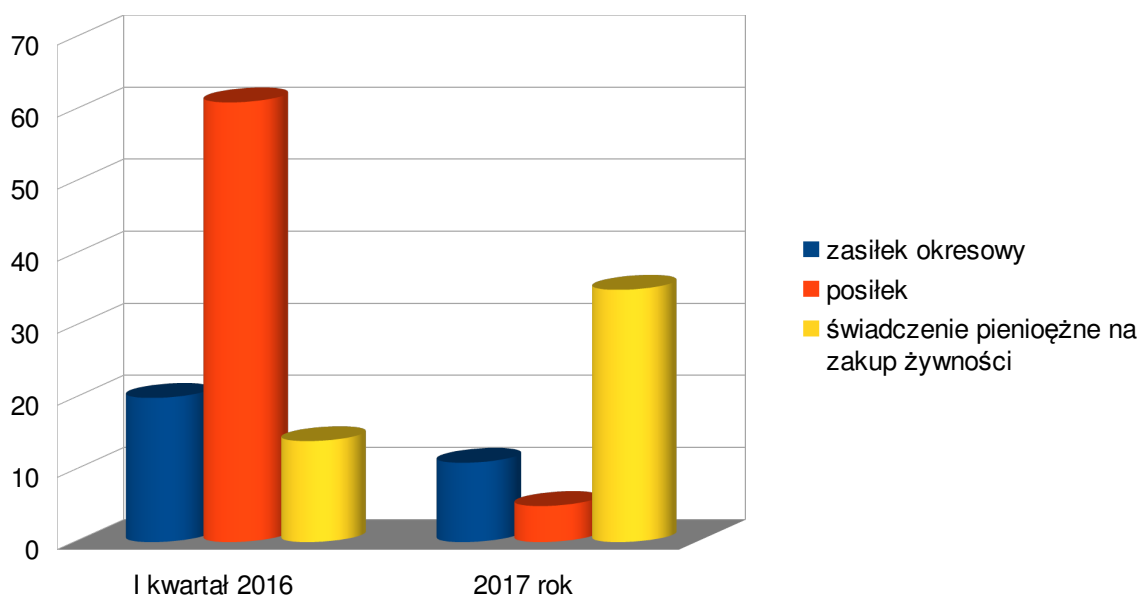
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z racji ubóstwa w 2014 roku udzielił wsparcia 105 rodzinom, a w 2016 roku – 86 rodzinom, 305 osobom. a w 2017 r. 89 rodzinom, 212 osobom. To dużo zważywszy, że to tylko jedna z wielu form pomocy jakiej udziela ośrodek. Należy przy tym zauważyć, że spada liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w tym długotrwale korzystających na rzecz osób korzystających z pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego.

5. Osoby korzystające z pomocy i wsparcia w latach 2014 – 2017

1. Korzystający z pomocy w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego w latach 2014 – 2017

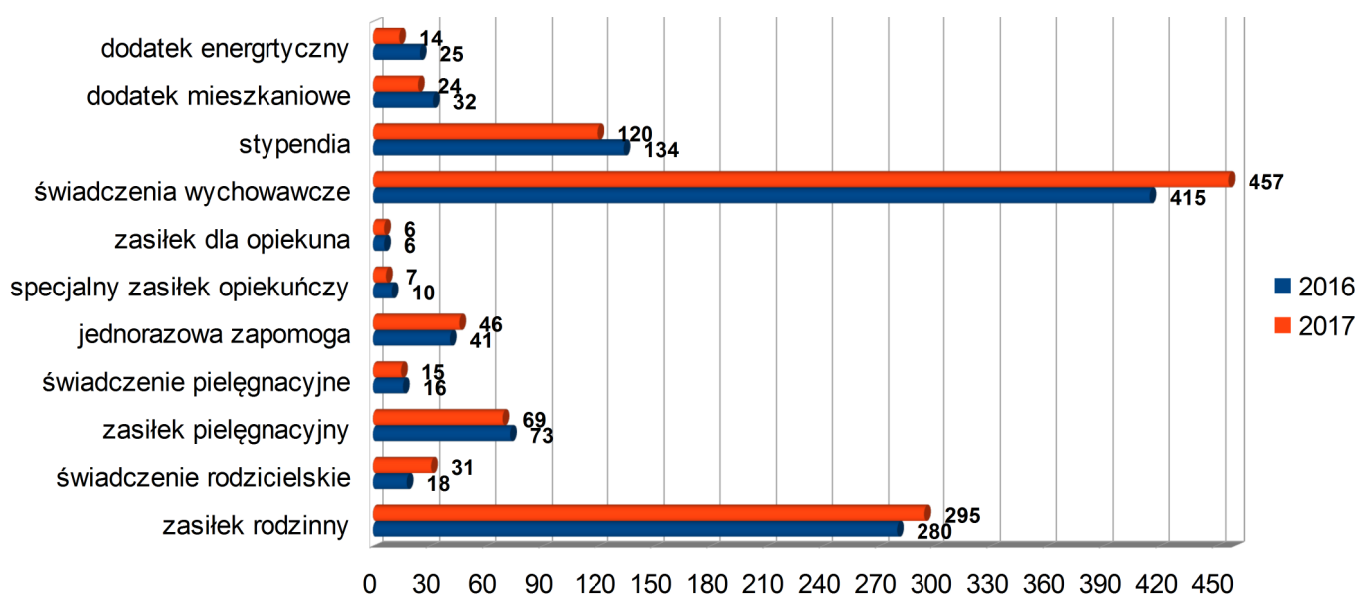

2. Liczba osób korzystających z pomocy po wprowadzeniu ustawy o świadczeniu wychowawczym

Z analizy dokumentów GOPS wynika, że w 2017 r. spadła liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Wpływ na to ma korzystanie przez te rodziny ze „Świadczenia 500 plus”

3. Liczba osób korzystających z innych świadczeń wypłacanych w tut. GOPS

Jak widać z powyższego zestawienia różnie liczba rodzin korzystających z 500 plus i liczba rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami.

Poważnym problemem jest zauważalna niechęć do podejmowania pracy przez osoby wychowujące dzieci i korzystające ze świadczeń wychowawczych (500 plus). Może to spowodować utrwalanie biernej postawy wobec istniejących problemów.

Podstawą niwelowania różnic w sytuacji materialnej społeczności wydaje się być kilku torowe, jednocześnie podejście do problemu, a więc:

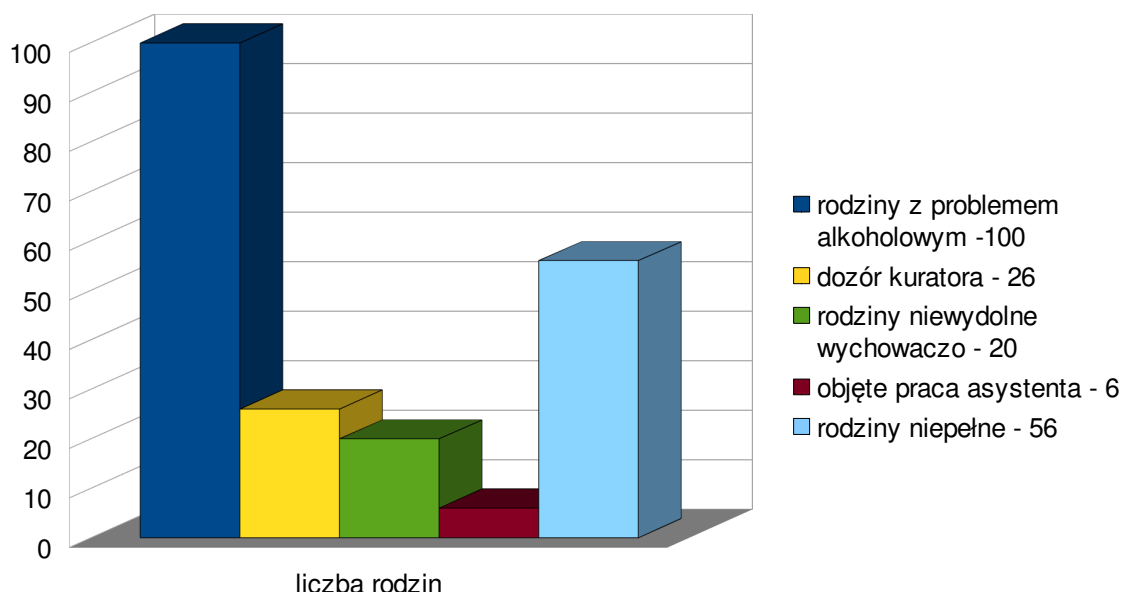
- aktywizacja osób biernych w działania na rzecz wspólnego dobra,
- pomoc w zdobyciu niezbędnych kwalifikacji bądź zmianie zawodu
- nieakceptowanie zjawisk wyuczzonej roszczeniowości,
- edukacja organizacyjno-finansowa rodzin, które nie radzą sobie z racjonalnym wydatkowaniem zarobionych pieniędzy
- współpraca z PUP w Białej Podlaskiej i organizacjami pozarządowymi świadczących pomoc , typu CARITAS

6. Alkoholizm

Szczególnie dotkliwy dla społeczności jest alkoholizm. To jeden z głównych problemów społecznych nie tylko w gminie ale i w Polsce. Alkoholizm i każde inne uzależnienie jest chorobą. Chorobą podstępą, postępującą i prowadzącą do nieuchronnej śmierci. Statystyki mówią, że tylko jedna na dziesięć osób podejmujących terapię jest w stanie zatrzymać chorobę. Pozostali wcześniej lub później wracają do nałogu. Podstępność tej choroby polega na tym, że dotyka całej rodziny. Dzieci wychowujące w tak dysfunkcyjnej rodzinie uczą się jak przetrwać, jak nie drażnić pijanego ojca lub matki, jak uniknąć z ich strony agresji. Wypracowują własne metody radzenia sobie ze strachem, wstydem, złością i upokorzeniem. Alkoholik jest uzależniony od alkoholu a otoczenie w którym przebywa uzależnia się od niego. Rodzina alkoholika jest rodziną chorą.

Diagnoza tego problemu na terenie gminy jest niepełna ze względu na to iż uzależnienie w pierwszych fazach jest mało zauważalne. W naszej społeczności zazwyczaj dostrzega się je i zgłasza w ostatnich fazach kiedy następuje koncentracja życia wokół picia, kosztem zainteresowań i obowiązków oraz uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów na występowanie szkodliwych następstw picia.

rodziny w których występują problemy

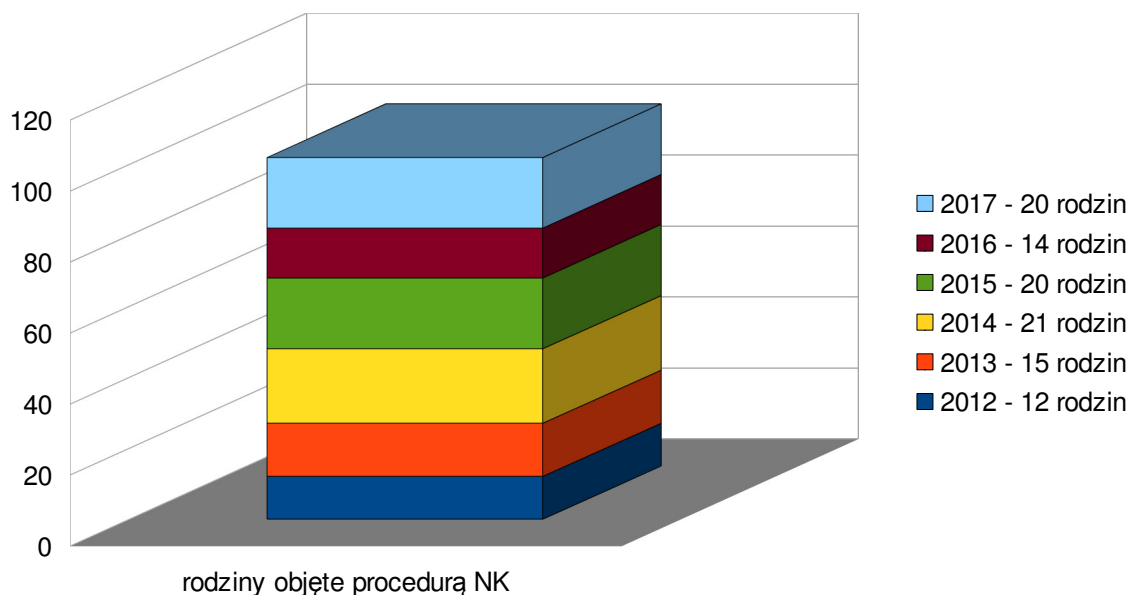
Na terenie gminy zamieszkuje 1.718 rodzin, z tego rodzin z problemem alkoholowym – 100, rodzin niewydolnych wychowawczo – 20, dozorów kuratorskich jest – 26, rodzin niepełnych – 56

W środowiskach patologicznych i niewydolnych wychowawczo wychowuje się 152 dzieci.

7. *Przemoc*

Od kilkunastu lat w Polsce coraz częściej posługujemy się terminem "przemoc w rodzinie" lub nieco łagodniejszym "przemoc domowa". Jest to zjawisko trudne do zdiagnozowania, ze względu na to iż jest ukrywane w „czterech ścianach”. Należy pamiętać, że nie zawsze wypełnia znamiona przestępstwa ale zawsze pozostawia ślady w psychice człowieka.

1. Na przestrzeni lat 2012 – 2017 na terenie gminy zdiagnozowano 102 rodziny dotknięte przemocą (rodziny, w których wszczęto procedurę NK)

Przemoc w rodzinach, alkoholizm, narkomania czy jak wynika z obserwacji w ostatnim czasie pojawiające się uzależnienie od hazardu pociągają za sobą daleko idące skutki społeczne: jak dezorganizację rodziny, destrukcyjny wpływ na środowisko wychowawcze dzieci, ubożenie rodziny, zaniedbywanie pracy prowadzące do bezrobocia, zaburzenie stosunków międzyludzkich i przestępczość. To jedna z przyczyn bezdomności, osamotnienia, odrzucenia przez rodzinę, brak stałych środków utrzymania, złego stanu zdrowia.

8. *Przestępczość*

Z danych Komisariatu Policji w Janowie Podlaskim wynika, iż w 2016 roku (brak danych za 2017 rok) popełnionych zostało:

- 65 przestępstw
- 8 wydarzeń z udziałem nieletnich

9. *Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych*

Na terenie gminy zdiagnozowano :

- 20 rodziny niewydolnych wychowawczo wymagających wsparcia asystenta rodziny
- w pieczy zastępczej przebywało 17 dzieci z 6 rodzin
- 34 rodziny objęte są nadzorem kuratora

Główne przyczyny bezradności to:

- wyuczona bezradność
- ubóstwo,
- alkoholizm,
- przemoc,
- brak pozytywnych wzorców w rodzinach i wsparcia społecznego

Wszystkie te elementy oddziałują negatywnie na psychikę człowieka, prowadzą do nerwicy, depresji. Obniżenie nastroju wpływa niekorzystnie nie tylko na samopoczucie, ale także na stosunki z otoczeniem, wydajność w pracy. Osłabiony psychicznie człowiek nie radzi sobie w podstawowych sprawach związanych z opieką i wychowaniem dzieci. Dzieci z takich rodzin zazwyczaj są zaniedbane, cechuje je brak pewności siebie, są mniej ambitne i gorzej przystosowane do życia w społeczeństwie, a nierzadko agresja staje się sposobem na przełamanie trudności - często pozostają w konflikcie z prawem.

Zmianę tej sytuacji wśród mieszkańców naszej gminy, poprawić może zatrudnienie w sposób ciągły asystenta rodziny oraz rozwijanie poradnictwa specjalistycznego.

Realizacja tego zadania jest jednak trudna, wymaga nakładu środków finansowych, zatrudnienia odpowiednio wykwalifikowanej kadry pracowników, a przede wszystkim zrozumienia problemu przez osoby, których ten problem dotyczy.

Problemem pośrednim jest też niewydolność wychowawcza. Szybkie tempo życia, niewystarczająca ilość czasu poświęcona dzieciom oraz brak elementarnej wiedzy na temat wychowania prowadzą do frustracji, braku porozumienia i kryzysu rodziny. Jak najbardziej wskazana jest aktywizacja rodziny we wspólne spędzanie czasu wolnego, tak by czas z dzieckiem nie był tylko obowiązkiem, ale też czasem własnego rozwoju.

Wiele badań naukowych praktyków pracujących z dziećmi, młodzieżą i ich rodzinami wykazuje iż obniża się wiek kiedy zaczynają występować zachowania problemowe czy ryzykowne, nasilają się problemy natury psychicznej, zwiększa się liczba osób które mają zaburzenia emocjonalne, zaburzenia osobowości. Właśnie te osoby przejawiają skłonności do uzależnień i łamania norm społecznych, mają skłonności do manipulacji, nie mają wykształconej empatii dlatego krzywdzą innych. Są ukierunkowani na zaspokajanie własnych potrzeb, dlatego tak wyraźny w szkołach staje się problem przemocy, agresji, nieuznawania autorytetów. Trudne jest indywidualne dotarcie do takiej młodzieży, gdyż z natury uważają oni innych za wrogich sobie.

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji w której:

1. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu,
2. występuje problemem wykorzystywania seksualnego czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
3. jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna),

5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Podejmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jak rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne).

Pracownicy socjalni i asystent rodziny Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

IV CELE I ZADANIA PROGRAMU

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny,
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny,
3. tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych przez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
4. finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny,
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym odpowiednio:
 - a) 10% kosztów utrzymania dziecka w placówce w pierwszym roku pobytu,
 - b) 30% kosztów utrzymania dziecka w placówce w drugim roku pobytu,
 - c) 50% kosztów utrzymania dziecka w placówce w trzecim i następnych latach pobytu dziecka

1. Cel główny Programu:

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

2. Cele szczegółowe:

Cel 1	Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin
Zadania	Systematyczna diagnoza rodzin objętych pomocą GOPS
Zakładane rezultaty	Sprecyzowana wiedza na temat rodzin wymagających pomocy
Realizatorzy	GOPS w Janowie Podlaskim

Cel 2	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin
Zadania	1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłki okresowe, celowe, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe i energetyczne, pomoc osobom uprawnionym do alimentów, świadczenia wychowawcze 500 plus, jednorazowe świadczenie 4.000 zł ("za Życiem") Finansowanie dzieciom dożywiania w szkołach 3. Aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia (współpraca z PUP) 4. Pomoc w zaopatrzeniu dzieci w artykuły i podręczniki szkolne 5. Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci i rodzin wymagających wsparcia.
Zakładane rezultaty	1. Podniesienie bezpieczeństwa bytowego i zdrowotnego rodziny, 2. Zapobieganie rozpadowi rodziny i umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej z powodów socjalno bytowych, 3. Uczenie rodziców i dzieci postaw prozdrowotnych,
Realizatorzy	GOPS w Janowie Podlaskim, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Janowie Podlaskim, Urząd Gminy Janów Podlaski, placówki oświatowe

Cel 3	Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym
Zadania	1. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny 2. Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną oraz współpracę z asystentem rodziny 3. Podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin biologicznych 4. Organizacja czasu wolnego i wypoczynku dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia 5. Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego; psycholog, logopeda, prawnik 6. Wsparcie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych 7. Organizowanie spotkań dla rodziców mających na celu wymianę doświadczeń i zapobieganie izolacji
Zakładane rezultaty	1. Podniesienie umiejętności rodzicielskich oraz poprawa zdolności wychowawczych rodziców 2. Wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich oraz w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny 3. Podniesienie możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży 4. Promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży
Realizatorzy	GOPS, Urząd Gminy, GOK, parafia, placówki oświatowe

Cel 4	Podjęmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących kryzysów
Zadania	1. Współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną 2. Promowanie wspólnych działań inicjatyw międzyinstytucjonalnych oraz nowych rozwiązań i dobrych praktyk na rzecz wspierania rodziny 3. Pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami 4. Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą 5. Zapewnienie wsparcia przez asystenta rodziny 6. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym
Zakładane rezultaty	1. Zmiana postaw i zachowań społecznych w rodzinach zagrożonych negatywnymi zachowaniami społecznymi 2. Zwiększenie kompetencji opiekuńczo wychowawczych rodziców 3. Wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi i przyjmowanie pozytywnej postawy społecznej i obywatelskiej przez dzieci i młodzież 4. Współpraca między osobami pracującymi na rzecz rodziny 5. Ukierunkowanie pomocy na rzeczywiste problemy i potrzeby.
Realizatorzy	GOPS, PCPR, Zespół Interdyscyplinarny, Komisariat Policji, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, KRPA, placówki oświatowe

Cel 5	Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych
Zadania	1. Zabezpieczenie środków na pobyt dzieci w pieczy zastępczej 2. Prowadzenie monitoringu dzieci w rodzinach dotkniętych sytuacją kryzysową 3. Podniesienie wśród społeczności lokalnej wiedzy i kompetencji, dotyczących zasad prawidłowego funkcjonowania rodziny. 4. Wspieranie działań dotyczących motywowania społeczności lokalnej do organizowania różnych form wspólnego rodzinnego spędzania czasu, rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (koła zainteresowań, place zabaw, obiekty sportowe i rekreacyjne, kulturalne, festyny, imprezy integracyjne, spotkania międzypokoleniowe itp.) 5. Informowanie o dostępnych metodach wsparcia rodziny
Zakładane rezultaty	1. Zmiana postaw i zachowań rodzin dysfunkcyjnych 2. Wszechstronna i systemowa pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych
Realizatorzy	GOPS, Urząd Gminy, GOK, Komisariat Policji, placówki oświatowe

Cel 6	Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom
Zadania	1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomagających rodzinie poprzez udział w szkoleniach, kursach
Zakładane rezultaty	1. Podniesienie profesjonalizmu osób niosących pomoc rodzinie 2. podniesienie kompetencji i skuteczności podejmowanych działań pomocowych
Realizatorzy	GOPS, placówki oświatowe

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z terenu gminy Janów Podlaski. Wspieranie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych umiejętności. Wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się ze swoimi problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać. Zadania wynikające z powyższego programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dzieci i rodzin.

V ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami działań ujętych w Programie są rodziny i dzieci zamieszkałe na terenie Gminy Janów Podlaski w szczególności rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

VI REALIZATORZY PROGRAMU

Program realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim przy udziale:

1. Urzędu Gminy w Janowie Podlaskim;
2. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Janowie Podlaskim;
3. Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Janowie Podlaskim
4. Placówek oświatowych z terenu Gminy Janów Podlaski;
5. Placówki Służby Zdrowia;
6. Organizacji pozarządowych;
7. Komisariatu Policji w Janowie Podlaskim;
8. Kuratorów Sądowych;
9. Sądów – Wydziały: Karny, Rodzinny i Nieletnich;
10. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej;
11. Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej
12. Gminnego Domu Kultury w Janowie Podlaskim

VII ŹRÓDŁA FINANSOWANI PROGRAMU

Finansowanie 3 -letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Janów Podlaski, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

VIII MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Program będzie koordynowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstrują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawiane będzie Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

IX PODSUMOWANIE

Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywne instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami, wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.